

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari.....	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida).....	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari.....	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari.....	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish....	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari.....	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari.....	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari.....	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globallashtirish sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi.....	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi.....	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М. Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish	495
Xamidova Z. U.	
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati.....	501
Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	505
Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish	511
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari.....	516
Shodmonova Odina G'ofur qizi	
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili.....	520
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati.....	525
Eldor Uskanov	
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari	530
Yusupova Jamila Karamatdinovna	
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida)	534
Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash	541
Sobirov Azizbek Avzbekovich	
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	548
Gadaev Ismat Yadgarovich	
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar	551
Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari	554
Kobilova Nasiba Xurramovna	
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy	561
Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market	566
Musyeva Shoira Azimovna	
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi.....	570
Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish.....	575
Rashidova Xadicha Tursunalievna	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modelashtirish yo'llari	581
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba	586
Tashmatov Rustam Xusanovich	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	592
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti.....	595
Zilola Jumanova	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	602
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана.....	607
Кадиров Алишер Исмаилович	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов	611
Раупов Жамшид Рашидович	

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махмадризоевна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNI FAOLLASHTIRISH MUAMMOLARI

Xomitov K. Z.

TDIU professori

Masharipova S. R.

TDIU magistranti

Annotatsiya: So'nggi yillarda atrof-muhitni muhofaza qilish maqsadida jahon mamlakatlarida turli xil dasturlar va loyihalar taklif qilinmoqda va ishga tushirilmoqda. Ammo, bu jarayon va loyihalarni moliyalashtirish uchun kapitalning yetarli emasligi, loyihalarning yuqori riski, past rentabellik darajasi va bozor ishtirokchilari imkoniyatlarining yetishmasligi katta to'sqinliklarga sabab bo'lmoqda. Ushbu maqolada yashil loyihalarga investitsiya oqimlarning yetarli emasligi, ularni jalb qilishdagi qiyinchiliklar o'rganiladi va ularni faollashtirish yo'llariga tadqiq etiladi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, yashil investitsiyalar, obligatsiyalar, yashil loyihalar, yashil energetika iqlim o'zgarishi, toza energiya.

Abstract: In recent years, in order to protect the environment, various programs and projects have been proposed and launched in countries around the world. However, this process, as well as the lack of capital to finance projects, the high risk of projects, low profitability and the lack of capacity of market participants create serious obstacles. This article examines the insufficiency of investment flows into green projects, the difficulties of attracting them, and also explores ways to activate them.

Key words: green economy, green investments, bonds, green projects, green energy, climate change, clean energy.

Аннотация: В последние годы в целях защиты окружающей среды в странах мира были предложены и запущены различные программы и проекты. Однако этот процесс, а также недостаток капитала для финансирования проектов, высокий риск проектов, низкая рентабельность и отсутствие возможностей участников рынка создают серьезные препятствия. В данной статье рассматривается недостаточность инвестиционных потоков в зеленые проекты, трудности их привлечения, а также исследуются пути их активизации.

Ключевые слова: зеленая экономика, зеленые инвестиции, облигации, зеленые проекты, зеленая энергетика, изменение климата, чистая энергия.

KIRISH

O'tkan asrlar davomida insoniyat texnika-texnologiya va sanoatda misli ko'rilmagan muvaffaqiyatlarga erishdi. Texnologiyalar va vositalar jadal sur'atlarda takomillashib hayotimizning har bog'iniga kirib bordi va barcha ehtiyojlarni qondira boshladi. Lekin bu rivojlanish boshqa tomondan katta muammolarni keltirib chiqara boshladi. Inson ehtiyojlarini qondirish uchun tabiiy resurslar tobora ko'proq qazib olinib boshlandi, sanoat va ishlab chiqarish chiqindilarini va gazlari hajmi yil sayin oshib bordi, texnosferaning paydo bo'lishi tabiiy muhitning ko'plab tarkibiy qismlarining kamayib ketishiga olib keldi. Bularning barchasi bugungi kunga kelib, yerdagi ekologik muvozanat va ekotizimni buzilishiga sababchi bo'ldi. Shuning uchun ham so'nggi yillarda nafaqat aholi turmush darajasini yaxshilash qaratilgan iqtisodiy o'sishni ta'minlash, balki shu bilan birgalikda tabiatni muhofaza qilish va uning holatini yaxshilashni hisobga olgan iqtisodiyotni shakllantirish to'g'risida muhokamalar boshlandi. Barqaror rivojlanish konsepsiyasida asosiy e'tibor iqtisodiyotni "yashillashtirish"ga, ya'ni atrof-muhitga ta'sirni kamaytirishni nazarda tutuvchi "yashil" iqtisodiyotga o'tishga qaratildi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit bo'yicha dasturi (UNEP) ekspertlari yashil iqtisodiyotni "... natijasida farovonlik va ijtimoiy adolatni oshiradigan, shu bilan birga ekologik xavflarni va tabiiy resurslarning tanqisligini sezilarli darajada kamaytiradigan iqtisodiy faoliyat" deb hisoblashadi ^[1].

Iqlim o'zgarishiga qarshi kurashda tarixiy burilish nuqtasi 2015-yilda Parijda mamlakatlar birinchi universal iqlim kelishuvi (Parij kelishuvi) bo'yicha kelishib olishlari va Birlashgan Millatlar Tashkilotining (BMT) 2030-yilgacha bo'lgan ESG (Environmental, social, and governance) rivojlanish kun tartibini belgilab berishida yuz berdi.

Parij kelishuvi iqlim o'zgarishi bo'yicha 2015-yil 12-dekabrda Birlashgan Millatlar Tashkilotining Iqlim o'zgarishi bo'yicha doiraviy konvensiyasi (COP21 UNFCCC) ishtirokchilari tomonidan qabul qilingan yuridik jihatdan majburiy bo'lgan xalqaro shartnomadir. Parij kelishuvini amalga oshirishning asosiy maqsadi global isishni 2°C dan pastga, ya'ni afzalroq harorat ko'tarilishi 1,5°C da cheklashdir. Buni amalga oshirish mamlakatlar iqtisodiyotini tubdan dekarbonizatsiya qilishni anglatadi va moliyaviy dunyoga "yashil moliya" atamasini olib kiradi.

Shuningdek, Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasi tomonidan 2015-yil 25-sentyabrda "Barqaror rivojlanish maqsadlari" konsepsiyasi qabul qilingan [2]. Ushbu konsepsiya doirasida barqaror shaharlar va aholi yashash joylari, mas'uliyatli iste'mol va ishlab chiqarish, dengiz va quruqlikdagi ekotizimni asrash, iqlim o'zgarishlarini oldini olish kabi iqtisodiy-ekologik tizimlarni boshqarish samaradorligini ifodalovchi muhim mezonlarga e'tibor berilgan [3].

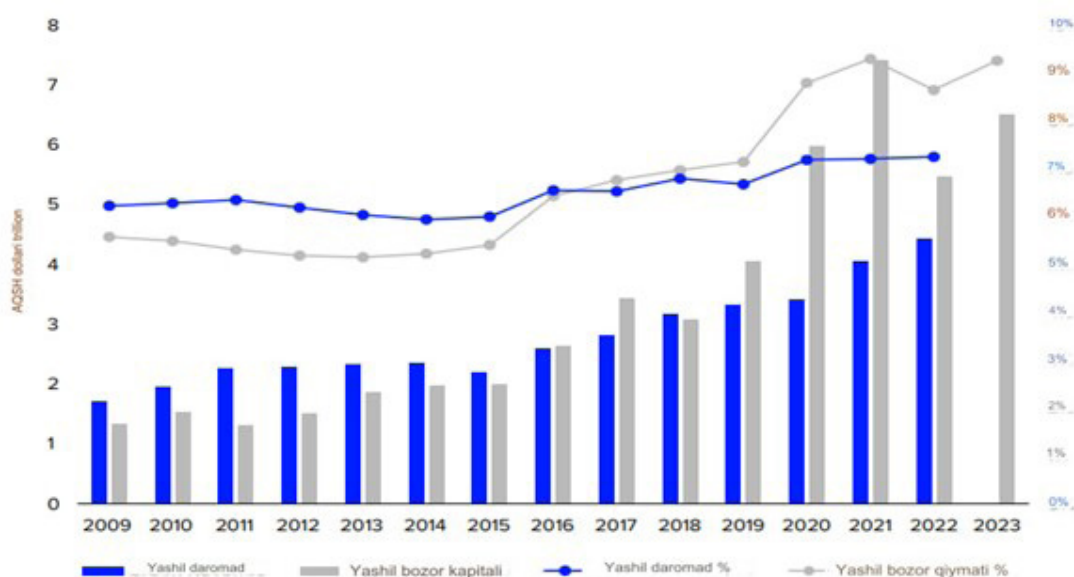
Yashil moliya davlat va xususiy investitsiyalar va yashil tashabbuslarni qo'llab-quvvatlovchi davlat siyosatini moliyalash orqali jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishga o'tishdagi ijobiy siljishini ifodalaydi [4]. Birinchi marta bunday moliyalashtirish tashabbusi 2016-yilda Buyuk Britaniyada hukumat tomonidan Londonni yashil moliya sohasida jahon yetakchisiga aylantirish va barqaror infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish imkoniyatlarini yaxshilash maqsadida boshlangan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida ko'chmas mulk obyektlari qiymatini baholash bo'yicha xalqaro amaliyot xususiyatlari, ularning iqtisodiyotdagi o'rni borasida xorijiy va mahalliy olimlarning ishlari o'rganildi va tahlil qilindi. Maqolada nazariy mushohada, tizimli yondashuv, kuzatish, umumlashtirish, tahlil, sintez kabi usullar samarali qo'llanildi, shuningdek, ko'chmas mulk qiymatini baholash borasidagi muammolar va ularning yechimlari xususida xulosa va takliflar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillardagi dunyo hamjamiyatida yashil iqtisodiyotga o'tish va uni moliyalashtirish bo'yicha juda ko'p strategik dasturlar va yondashuvlar ishga tushirildi. Bulardan biri, 2015-yilda Yevropa Tiklanish va Taraqqiyot Banki tomonidan 2016-yildan 2020-yilgacha bo'lgan davrni qamrab olgan Yashil iqtisodiyotga o'tish (GET) yondashuvidir. Bank GET yondashuvida o'z oldiga 2020-yilgacha bo'lgan muddatda oxirgi o'n yildagi yillik investitsiyalardagi yashil moliyalashtirish hajmini o'rtacha 25 foizdan 40 foizga oshirishni maqsad qilib qo'ydi. 2019-yilda bank bu ko'rsatkichni 46 foizga oshirdi. Biroq 2020-yilda Covid-19 ga qarshi kurash tufayli mablag'lar yetishmay qoldi. Shunga qaramay, bu davr mobaynida yashil investitsiyalar hajmi kutilgan 18 milliard yevrodan oshib, 2020-yil oxiriga kelib 18,1 milliard yevroga yetdi. Hozirda Bank GET 2021–2025 yondashuvini ishga tushirgan bo'lib, unda yillik investitsiyalar hajmida yashil moliyalashtirishni 50% oshirish va yillik issiqxona gazlari emissiyasini 25 mln tonnagacha kamaytirishni rejalashtirgan [5].

1-rasm: 2009–2023-yillarda Yashil iqtisodiyot [6]

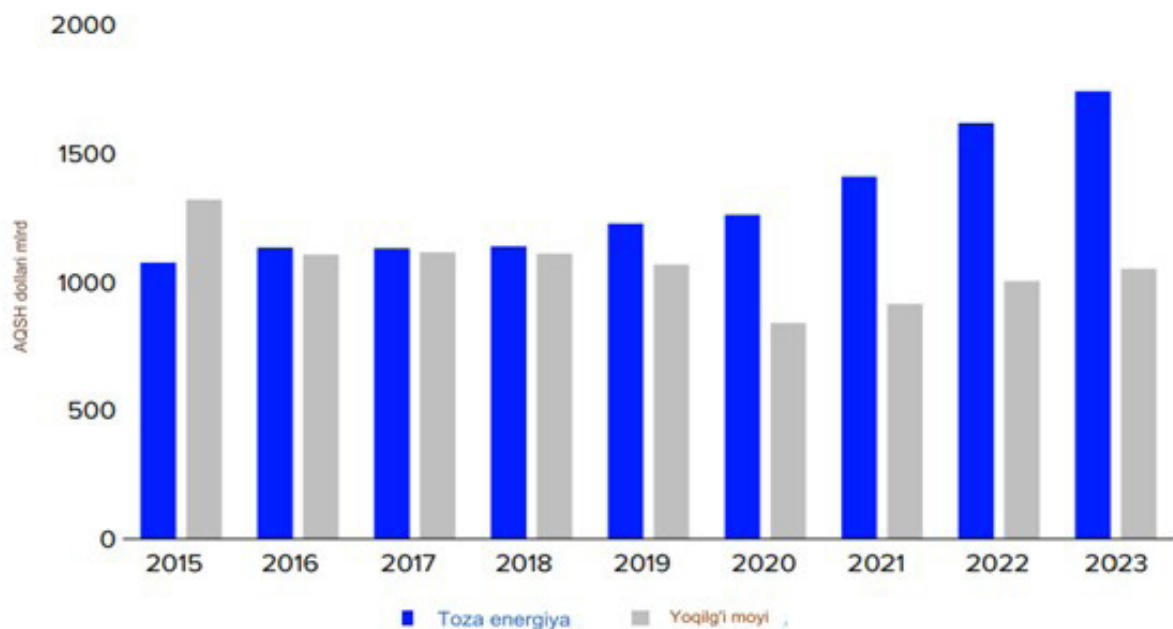
Jahon moliya bozoriga qaraydigan bo'lsak, 2022-yildagi pasayishdan so'ng, 2023-yilda global yashil iqtisodiyotda yana o'z holatiga qayta boshlagan. FTSE Russellning yashil daromadlar 2023 hisobotiga ko'ra, 2025-yilga kelib listing kompaniyalarining yashil daromadlari 5 trillion AQSH dollaridan (Parij kelishuvi tuzilganidan beri ikki baravar ko'p) oshishi kutilmoqda. Yashil iqtisodiyotning bozor kapitallashuvi esa qimmatli qog'ozlar bozorining 10% ga yaqinlashmoqda (1-rasm). Biroq global iqtisodiyotni 1,5°C trayektoriyasiga o'tkazish uchun bu ko'rsatkich 2030-yilgacha taxminan 20 foizni tashkil etishi kerak.

Endi yashil moliya bozori instrumentlariga to'xtaladigan bo'lsak, FTSE Russell Investing greyen economy 2023 hisobotida tahliliga ko'ra esa, 2023-yilning birinchi va ikkinchi choraklarida yashil obligatsiyalar emissiya sezilarli darajada oshib, umumiy obligatsiyalarning deyarli 7 foizini tashkil etgan. Ushbu obligatsiyalardan to'plagan mablag'lar yashil iqtisodiyot kompaniyalari tomonidan taqdim etiladigan tovarlar va xizmatlarga sarflangan.

EBRD (European bank of reconstruction and development) sustainability report: investments in the greyen economy 2020 ma'lumotlarida keltirilishicha, 2020 yilda bank mijorlari tomonidan yashil obligatsiyalarga 172 million yevro sarmoya kiritilgan:

Polsha o'z mahalliy valyutasida 200 millionlik birinchi korporativ yashil obligatsiyasi emissiya qildi;

Gretsiya banki tomonidan 500 million yevrolik birinchi yashil obligatsiyaga chiqarildi va to'plangan mablag'lar qayta tiklanadigan energiya ishlab chiqarishga investitsiyalar uchun ishlatildi. Yashil obligatsiya mijozga investor va moliyalashtirish bazasini yaratish va diversifikatsiya qilishda hamda Gretsiya bozoriga kapital bozorining yangi vositalarini joriy etishda yordam berdi. Bu Gretsiya banki tomonidan chiqarilgan birinchi yuqori darajadagi imtiyozli obligatsiya edi.

2-rasm: Toza energiya va qazib olinadigan yoqilg'i investitsiyalari [6]

Bundan tashqari, Xalqaro energetika agentligi tadqiqotlariga ko'ra, 2022-yilda yangi toza energiyada davlat tomonidan subsidiyalarning rekord darajasida taxminan 1,3 trillion AQSH dollarini tashkil etgan (2-rasm).

Yuqoridagi ijobiy ko'rsatkichlarga qaramay, yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish, yashil loyihalarni moliyalashtirishda kapital jalb qilishda bir qancha muammolar mavjud. Ulardan birinchisi, yashil moliyalashtirishni amalga oshirish uchun qulay muhit ya'ni biznes muhitini, qonun ustuvorligini va investitsiya rejimining yetishmasligi. Mamlakatlarda yashil iqtisodiyotga o'tish bo'yicha strategiya va siyosatlarda juda ko'p noaniqliklar va nomutanosibliklar mavjud. Albatta, dunyoda bu borada ancha ilgari o'tib ketgan Yevropa mamlakatlar Shvetsiya, Daniya, Buyuk Britaniya (2024-yil ma'lumotlariga ko'ra eng yashil mamlakatlar uchligi [7]) davrlari ham bor. Afsuski, bu Parij kelishuvini amalga oshirish uchun yetarli emas.

Ikkinchidan, xalqaro bitim va kelishuvlar, shuningdek, xorijiy tajriba iqtisodiy faoliyatning tabiiy muhitga salbiy ta'sirini kamaytirish uchun taklif qilayotgan maxsus vositalarni – issiqxona gazlari emissiyasi uchun soliqlar, CO₂ emissiya kvotalari, qayta tiklanadigan manbalardan elektr energiyasi uchun maxsus tariflar, chiqindilarni qayta ishlash jarayonini moliyalashtirish uchun maxsus depozitlar, "yashil" obligatsiyalar, "yashil" kreditlarni hukumat sa'y-harakati va qarorlarisiz amalga oshirish qiyin.

Uchinchidan, yashil loyihalarni amalga oshirish yuqori tajriba va uzoq vaqt talab etadi. Lekin bu yo'nalishda malakali ishchi xodimlar soni kam. Bu ham loyiha riskini oshishiga bir sabab bo'lib, investitsiya jozibadorligiga to'g'ridan to'g'ri o'z ta'sirini o'tkazadi.

Sanab o'tilgan muammolarni hal qilish va yashil investitsiyalar oqimini oshirish uchun quyidagi choralar muhim ahamiyatga ega:

- yashil investitsiyalar uchun xususiy kapitalni oshirish uchun yashil moliyalashtirishni rivojlantirish uchun qulay muhit yaratish kerak.
- moliyaviy siyosat, atrof-muhit va tartibga solish siyosatlari yaxshi muvofiqlashtirilgan bo'lishi kerak. Bu borada Osiyo davlatlari ichida Xitoy yaxshi yutuqlarga erishgan. Xitoy 1979-yilda "Atrof-muhitni muhofaza qilish to'g'risidagi" birinchi ekologik qonunni e'lon qildi va amalga oshirdi. Hozirgacha atrof-muhit to'g'risidagi qonunlar konstitutsiyaga, 14 ta qonunga va 26 ta ma'muriy reglamentga ega ^[8].
- moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun markaziy banklar atrof-muhitning mumkin bo'lgan ta'sirini, shuningdek, iqlim o'zgarishi oqibatlarini to'g'ri baholashlari lozim.

Parijdagi iqlim o'zgarishiga bag'ishlangan sammitdagi muammolarni hal qilish borasida ishonchli moliyalash amalga oshmadi, shu boisda "Butunjahon hukumatlari sammiti-2022" (Dubay-2022) da muhokama qilingan samarador "yashil" 2 energetika dasturlari, raqamlashtirish, CO₂ neytrallashtirish dasturlari katta moliyaviy investitsiyalarni talab qiladi. Sammitdagi dasturlar va vazifalarni asosiy yo'nalishi atrof-muhit, ekotizim faoliyatiga salbiy ta'sir etmaydigan, balki uglerod (dekorbanizatsiya) bo'lmagan energiya ta'minotini ta'minlaydigan tizimga qaratilishi zarur. Xalqaro energetika agentligi fikriga ko'ra, bu sohalarga 2050-yilgacha bosqichma-bosqich 100 trln. AQSH dollarida investitsiya qilish kerak.

So'nggi 20 yil ichida iqlim o'zgarishiga Yevropa Ittifoqining 27 ta davlati, AQSH ning 23 ta shtati, Kanadaning 4 ta viloyati, XXR, Yaponiya, J. Koreya davlatlari CO₂ chiqindilariga butun dunyo bo'ylab cheklov o'rnatish amalga oshirildi, natijada 2020-yili 2016-yilga nisbatan CO₂ chiqindilari 5 foizga qisqardi.

Yuqoridagilarni hisobga olib ta'kidlashimiz mumkinki, O'zbekistonda ham CO₂ emissiyasi tartibga solinishi katta ahamiyatga ega va ularni quyidagi yo'nalishlarini keltirishimiz mumkin:

- O'zbekiston sharoitidan kelib chiqib, yashil mehnat bozorini shakllantirishi lozim, shuningdek, yashil texnologiya va yashil biznesga sarmoya kiritishi lozim. Xususan, O'zbekiston o'zining uglerod indeksini, uglerod standartlarini ishlab chiqishi maqsadga muvofiq;
- energiya va uglerod birjalarini tashkil qilish, ularning samaradorligini oshirish chora-tadbirlarini ishlab chiqish hamda yashil o'sishni ta'minlash uchun soliq va moliya tizimini yanada isloh qilish;
- yashil o'sishni qo'llab-quvvatlash uchun hokimiyatlar, kompaniyalar, fuqarolik institutlari va biznes bilan hamkorlik qilish tizimini takomillashtirish, bular negizida global yashil o'sish tendensiyasini o'rganishi va yashil milliy siyosatga o'tish;
- ekologik talablar investitsiyasi buxgalteriya hisobi tartibiga kiritilishi, iqlim o'zgarishi, global isish dasturi 190 ta davlatni qamrab olgan bo'lib, bu dasturning ijrosini O'zbekistonda yanada faollashtirish.

XULOSA

Yuqoridagilarni umimlashtirib xulosa qiladigan bo'lsak, yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirishda, asosan, barcha manfaatdor ishtirokchilar tomonidan kelishilgan pozitsiyaning yo'qligi, mamlakatlarda qulay muhitning to'liq shakllanmaganligi, bu soha malakali ishchi kuchining yetarli emasligi, xorij tajribasi asosidagi milliy siyosatning shakllantirilmaganligi, yashil investitsiya loyihalarining yetarli emasligi va yoki ulardagi risklar kabilar asosiy to'siq hisoblanmoqda.

Yashil loyihalarni qo'llab-quvvatlash uchun davlat moliyasining roli muhim, ammo cheklangan, chunki katta miqdorda mablag' zarur bo'ladi. Shuning uchun xususiy moliyaning roli ahamiyatga molik. O'zbekiston yashil moliyani rivojlantirish strategiyalarni ishlab chiqishi lozim. Yashil sertifikatlarni kengaytirish va soliq hamda qo'llab-quvvatlash orqali xususiy moliya sektoridan mablag'lar oqimini ko'paytirish kerak.

Bu muammolarni hal qilishda esa davlatning bu boradagi siyosatini belgilash va ishtirokchilarni rag'batlantirishni oshirish, sohalarda qonun ustuvorligi va axborotlar shaffofligini ta'minlash, loyihalarni malakali xodimlar bilan ta'minlash dasturlarini ishlab chiqish kabilarni amalga oshirish ijobiy natijalarni ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Навстречу “зеленой” экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности: обобщающий доклад для представителей властных структур/ЮНЕП.
2. Преобразование нашего мира: повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года (принята резолюцией 70/1 Генеральной Ассамблеи от 25 сентября 2015 года) // <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/92/PDF/N1529192.pdf>.
3. Adrian C. Newton. An Introduction to the Green Economy: 1st Edition. Routledge, 2014. – 382 p.
4. Г. М. Магомедова / Проблемы и предпосылки развития зеленого финансирования / Вестник РЭУ им. Г. В. Плеханова, 2023.
5. EBRD Sustainability Report 2020 Investments In The Green Economy.
6. FTSE Russell | Investing in the green economy 2023.
7. <https://www.greenmatch.co.uk/blog/greenest-countries#top10countries>.
8. Jiang He. Why does the environmental law need to be codified Based on the justification of the legal complexity theory [J]. Legal System and Social Development, 2019, 25(05): 54-72.
9. FTSE Russell | Green Revenues Classification System 2.0 | December 2020.
10. А.В.Вахабов, Ш.Х.Хажикабиев ва бошқалар. Яшил иқтисодиёт: Дарслик. –Тошкент.: “Университет”, 2020. -262 б.
11. А. А. Бокарев, И. А. Яковлев, Л. С. Кабир / “Зеленые” инвестиции в России: поиск приоритетных направлений / Финансиал Жоурнал. №1, 2018.
12. Jiang He. Why does the environmental law need to be codified Based on the justification of the legal complexity theory[J]. Legal System and Social Development, 2019, 25(05): 54 -72.
13. <https://www.climatebonds.net>.
14. <https://www.greenmatch.co.uk/blog/greenest-countries#top10countries>.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.